

U-I-131/047, 21.4.2005

Področje: Gospodarstvo, delovni čas trgovin, potrošniki, zaposleni

Izpodbijano: 1.- 7. odstavek 17. člena Zakona o trgovini, 2.-5. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgovini

Pobudnik: Poslovni sistem Mercator d.d.(zanj odvetniška družba Taljat, Tratnik, Sočan in Bogataj, o.p. in odvetnik Stojan Zdolšek), družba MG MARKET, d.o.o. (zastopa Stojan Zdolšek), ERA Trgovina z živilskimi in neživilskimi proizvodi d.d. (zastopa Stojan Zdolšek), Kompas d.d. (zastopa Nevenka Šorli), Petrol d.d. in samostojni podjetnik Marjan Andrlon s.p. (zastopnik za oba odvetnik Mitja Ulčar)

Izrek sodbe: določba 7. odstavka 17. člena Zakona o trgovini se razveljavi, določbe 2. do 6. odstavka 17. člena Zakona o trgovini, niso v neskladju z Ustavo.

Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti prvega odstavka 17. člena Zakona o trgovini in 2. do 5. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgovini se zavrne.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgovini se začne uporabljati 1.1.2006

Dodatno: odgovor DZ, mnenje Vlade

Odločitev: **1, 3 in 4 točko izreka so sprejeli soglasno.**

ZA: Čebulj, Fišer, Janko, Krisper Kramberger, Ribičič, Wedam Lukić, Modrijan, Tratnik
2. točko izreka so sprejeli z **5:3.**

PLM: 0, število OLM: 1

SAMO ZA: Čebulj, Fišer, Janko, Krisper Kramberger, Ribičič

SAMO PROTI: Tratnik

OLM : Wedam Lukić, pridružena Modrijan

KRATEK POVZETEK ZADEVE: Mercator, MG MARKET in ERA so izpodbijale člene ZT, ki opredeljujejo »nujne življenjske artikle«, omejitev, da nekaterim gospodarskim družbam zakon dopušča da imajo odprte prodajalne največ do 10 nedelj letno in nekaterim, da imajo brez omejitve odprte prodajalne na posebnih prodajnih mestih, medtem, ko nekaterim obratovanje ob nedeljah in praznikih zakon to prepoveduje. Izpodbijale so še določbe ZT, ker naj bi z določanjem obratovalnega časa omejevali kupcem njihov način življenja.

Kompas je izpodbijal ZT-B v celoti.

Petrol in Marjan Andrlon s.p., sta izpodbijala določbo ZT v delu, ki se nanaša na prostorsko omejitev prodajalne (do 80m²), ki je lahko odprta ob nedeljah in praznikih.

Presoja: US ni razveljavilo izpodbijanih ureditev, razen določbe sedmega odstavka 17. člena ZT, ki je določal omejitev prodajne površine prodajalne površine do 80m² in so lahko odprte vse nedelje v letu (prodajalne na bencinskih servisih, prodajalne v bolnišnicah, hotelih, na letališčih, mejnih prehodih, ter železniških in avtobusnih postajah).

DATUM PREDPISA: 1.1.2006

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S			PS
Pozicija LM				OLM	
OLM: Wedam Lukić, Modrijan				2	
PROTI: Tratnik				0,5	1
ZA: vsi ostali	1	1	1		

Odločba:

Sledi zakonodajalcu skoraj v celoti, ki je Zakon sprejel na podlagi referendumu, na katerem so je večina volivcev izreklo za zaprtje trgovin. Izpodbijana zakonska ureditev je v bistvenih točkah vsebinsko enaka referendumskemu vprašanju, za katerega je US ugotovilo, da ni v neskladju z ustavo. Poseg v svobodno gospodarsko pobudo je opravičen zaradi javne koristi, oziroma sklicuje se na nekatere prejšnje odločbe ustavnega sodišča, iz katerih izhaja, da Ustava ne varuje dovolj skrajno liberalističnega pojmovanja podjetništva. Ker je iz zakona razvidna javna korist (varstvo zdravja in življenja ljudi, varstvo narave, potrošnikov, zaposlenih in podobno), le ta ni protiustaven. Odločba še ugotovi, da je zakonodajalec arbitrarno in brez prave razlage določil omejitve površine prodajaln na posebnih lokacijah, ki so lahko vse nedelje v letu odprte. Zakonodajalcu zato naloži, da naj natančneje opredeli kaj se šteje za skupno prodajalno površino prodajalne.

Pozicija 2 = državna intervencija v ekonomsko svobodo najprej z referendumom in nato še z zakonom, ki ni protiustaven, zaradi javne koristi vseh vpletenih. (pozicija 1 bi bila, da bi zakon veljal a ne zaradi javne koristi, 3 bi pa bila, če bi odločba vsebovala vsaj napotek zakonodajalcu, da bi zakon vsaj malo dopuščal obstoj ekonomke svobode trgovcem pri določanju obratovalnega časa)

Nasprotna odločba:

Bi pomenila, da bi bilo ugotovljeno neskladje zakona z Ustavo, se pravi, država ne sme in ne more posegati v gospodarstvo, raznovrstnih omejitev in regulacij na trgu ne bi bilo (prodaja zgolj in samo nujnih življenjskih artiklov, prodajna površina do 80m²), obstajala bi svobodna gospodarska pobuda, kar bi pomenilo, da bi se trgovci lahko sami odločali o delovnem času. **Pozicija 5.**

Sodnik, ki je podal OLM:

US bi moralo v vsakem primeru utemeljiti, zakaj je takšna ureditev nujna, zato pravi, da ne more sprejeti, da izpodbijana ureditev ni v neskladju s 74. členom Ustave. Dolžnost zakonodajalca je, da predvidene izjeme uredi na določen način ter, da pri tem poskrbi, da ne ustvari nedovoljene neenakosti med gospodarskimi subjekti. **Pozicija 4** = sicer zagovarja, da je prekomerno poseženo v gospodarsko svobodo, da obstaja neenakost med trgovci, vendar vseeno dopušča, da izjeme obstajajo.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS		S		
Pozicija LM		OLM			
OLM: Wedam Lukić, Modrijan		2			
PROTI: Tratnik	1	0,5			
ZA: vsi ostali		0,5	1	1	

Odločba:

Po mnenju US je bil smisel referenduma v tem, da volivci (ki so hkrati potrošniki) izrazijo svoj interes glede odpiralnega časa prodajaln. Gre za vprašanje zagotavljanja usklajevanja razmerja med interesi vpletenih v prodajnem procesu. Odločba ugotovi, da izpodbijana ureditev ne daje prednosti

nobenemu, ne zaposlenim ne trgovcem, ne potrošnikom. Odnos med posameznikom in skupnostjo je uravnotežen, **pozicija 3**.

Nasprotna odločba:

Bi pomenila, da bi zaposleni v trgovinah morali delati ob nedeljah, kljub večinsko izraženi volji volivcev na referendumu, da so trgovine zaprte. Pravice manjšine (trgovcev) bi bile v nadrejenem položaju nasproti pravicam večine (potrošniki, volivci, zaposleni). Bolj bi se zaščitila manjšina – posameznik kot večina. **Pozicija 1**.

Sodnik, ki je podal OLM:

V OLM ni mogoče najti preproste opredelitve na družbeni dimenziji, mogoče jo je najti v nestrinjanju sodnice, da US zaradi izkazanega pravnega interesa ni presojal neskladje z 35., 49. in 66. členom Ustave. Lahko pa se iz OLM zaključi, da sodnica graja večino, ker sploh ni opravila testa nujnosti, ampak ga je kar vzela iz dejstva, da je odločanje o teh vprašanjih na referendumu dopustno. Iz tega izhaja, da se bolj nagiba v prid pobudnicam, torej trgovcem, posameznikom. **Pozicija 2**.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS			S	
Pozicija LM			OLM		
OLM: Wedam Lukić, Modrijan			2		
PROTI: Tratnik	1	1			
ZA: vsi ostali			0,5	1	1

Odločba:

Odločitev US skoraj v večini sledi zakonodajalcu in volji volivcev, ki je bila izražena na referendumu. Razveljavi samo določbe glede prodajne površine, ker so le te bile opredeljene arbitrarno in pretežno odloči v prid države (zakonodajalca). **Pozicija 4**, ker lahko zaključim, da je US odločilo manj v prid posameznika (trgovcev) kot bolj v prid države (zakonodajalcu je sicer naložila naj določbe glede prodajne površine razveljavi, pri tem, da to nikakor ne vpliva na zaprtje trgovin ob nedeljah).

Nasprotna odločba:

Bi pomenila, da bi US izpodbijano ureditev razveljavil, kar bi pomenilo, da bi bile trgovine ob nedeljah lahko odprte. Odločitev US bi v celoti odločila v prid pobudnikov in proti zakonodajalcu (državi). **Pozicija 1**.

Sodnik, ki je podal OLM:

OLM sloni na tem, da bi moral biti opravljen test nujnosti in se razume, da kljub izraženi večinski volji volivcev na referendumu, obstaja možnost, da se izkaže, da je zakon v neskladju z ustavo. OLM se bolj nagiba k zaščiti posameznika (trgovcev) pred zakonodajalcem (državo). **Pozicija 3**, se pravi, država – zakonodajalec bi lahko vseeno dopuščal možnost izbire trgovcem pri določanju odpiralnega časa trgovin.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	Odločba se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso
OLM: Wedam Lukić, Modrijan	1	Se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso
PROTI: Tratnik	NC	-

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	4	Odloči tako, kot sledi iz mnenja DZ in Vlade z vsebinsko podobno utemeljitvijo
OLM: Wedam Lukić, Modrijan	1	odloči drugače, kot sledi iz mnenja DZ in Vlade
PROTI: Tratnik	NC	

Opomba: v odločbi US je omenjeno mnenje Vlade, ki je oporekala pobudnicam pri pravnem interesu za presojo ustavnosti izpodbijanih določb z 35., 49. in 66. členom Ustave, ni pa oporekala očitkom kršitve 2. člena, drugega odstavka 14. člena, 74. člena in drugega odstavka 120. člena Ustave. V mnenju Vlade je bilo navedeno, da je zakonodajalca v postopku sprejemanja Zakona opozarjala na njegovo ustavno spornost.